

Κοινών Επιχειρείν

Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στην Πράξη

**Πόροι και Χρηματοδοτικές Ευκαιρίες
για την Κοινωνική Οικονομία**

Γιώργος Αλεξόπουλος

**Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας & Ανάπτυξης ΓΠΑ &
Μέλος ΣΕΠ στο ΠΜΣ του ΕΑΠ "Κοινωνική & Αλληλέγγυα Οικονομία"**

28 - 29 Μαΐου 2022, Ηράκλειο, Κρήτη

Μετρήσιμες της προσφοράς και της ζήτησης· βασικά συστατικά

Ο χώρος της ΚΟ&ΚΕ και η “αγορά κοινωνικής χρηματοδότησης”

Οντότητες ΚΟ&ΚΕ

• Η δραστηριότητα,
• Η μορφή
• Η εξέλιξη.
• Η σχέση με την
• Η χρηματοδότηση.

Προσφορά: (κοινωνική) χρηματοδότηση

- Διαφορά από τις συμβατικές επενδύσεις
- Καταλληλότητα
- Κοινωνικοί επενδυτές
- Μορφές επένδυσης

Άλλα βασικά συστατικά

- Ευνοϊκό περιβάλλον
- Βιώσιμα επιχειρηματικά μοντέλα
- Μη χρηματοδοτική στήριξη
- Λοιποί ενδιαφερόμενοι

Αξιολόγηση της αγοράς

- Κενά
- Εμπόδια και ευκαιρίες
- Μέθοδοι

αποδοτικές (και μη χρηματοδοτικές) ανάγκες

ποιον τύπο επιχείρησης της Κ.Α.Ο.

ποιο στάδιο εξέλιξης

ποιο πράγμα

ποιον

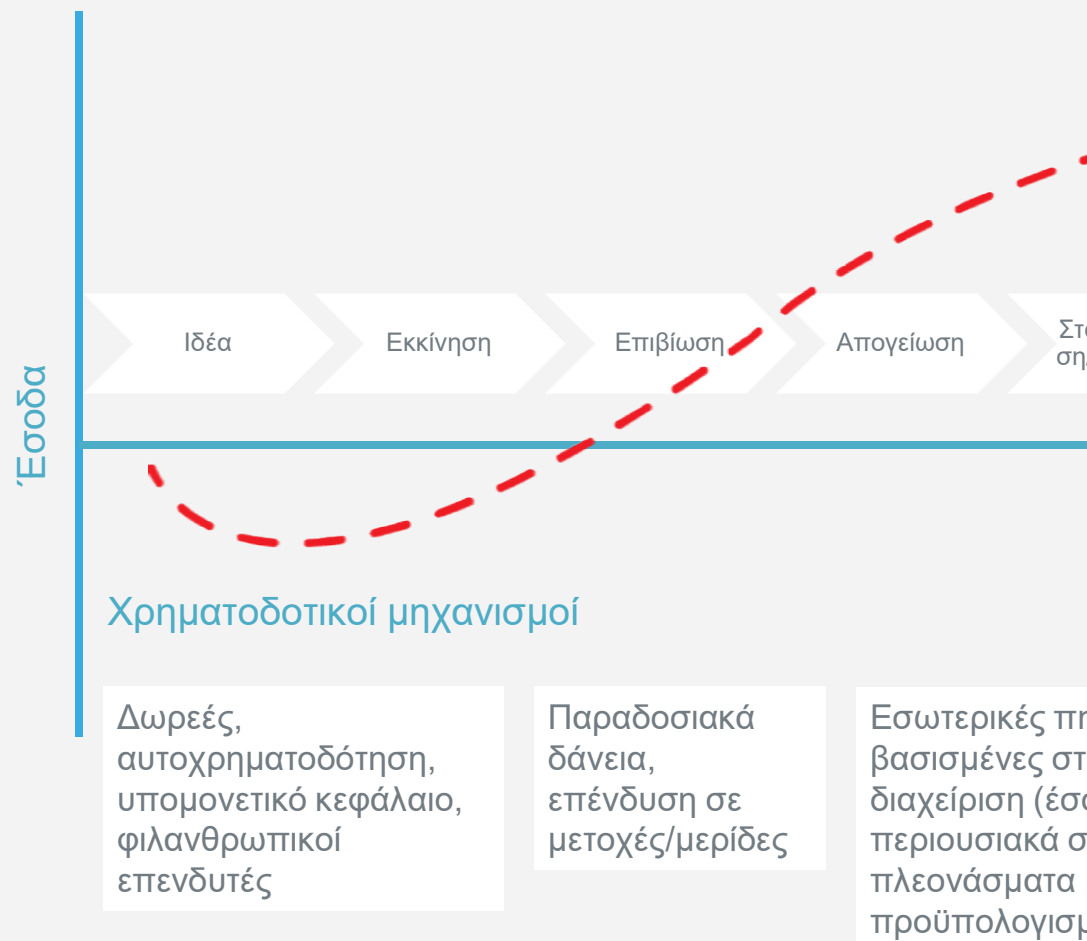
ποια μορφή

Ενδεδειγμένη χρήση χρηματοδοτικών μέσων σε διαφορετικά στάδια μιας επιχείρησης (ILO, 2019)

Στα πρώτα στάδια, όταν η επιχείρηση έχει λιγότερους πόρους, προτιμώνται οικονομικοί μηχανισμοί που δεν απαιτούν αποπληρωμή (όπως επιχορηγήσεις, δωρεές και αυτοχρηματοδότηση).

Όσο οι ροές εσόδων αυξάνονται και η επιχείρηση γίνεται πιο σταθερή, μπορεί να έχει πρόσβαση σε παραδοσιακά χρηματοδοτικά μέσα, όπως τραπεζικά δάνεια και μετοχικές επενδύσεις.

Με τον πάροδο του χρόνου, τη συσσώρευση περιουσιακών στοιχείων (που σε οργανισμούς Κ.Α.Ο. διευκολύνεται από περιορισμούς διανομής κερδών) και με τις αυξανόμενες ταμειακές ροές, ενεργοποιούνται επιπλέον χρηματοδοτικές πηγές που δεν είναι διαθέσιμες στα πρώτα στάδια της ζωής.

ια που δυσχεραίνουν την πρόσβαση σε χρηματοδότηση

ουν ανάλογα με τις ανάγκες & το στάδιο ανάπτυξης της επιχείρησης Κ.Α.Ο. :

ιψη επιχειρηματικού πνεύματος και δεξιοτήτων, έλλειψη δικτύων/ πόρων, ανεπαρκής ή
τής υποστήριξη επενδυτικής ετοιμότητας

ιψη ταυτότητας και μειωμένη προβολή.

ό μέγεθος αγοράς (και εύθραυστο...).

τιχειρήσεις Κ.Α.Ο. θεωρούνται από τους επενδυτές/χρηματοδότες υψηλού κινδύνου.

τιχειρήσεις Κ.Α.Ο. χρειάζονται συχνά μικρότερα ποσά χρηματοδότησης από ό, τι θεωρού
ότικό οι επενδυτές, γεγονός που οδηγεί σε υψηλό κόστος συναλλαγής ανά συμφωνία.

τηση από επιχορηγήσεις.

τιστοιχία μεταξύ των αναγκών χρηματοδότησης και των διαθέσιμων πόρων και μέσων.

ιψη συντονισμού μεταξύ δημόσιων/ ιδιωτικών χρηματοδοτών.

Ανδεικτικά αποτελέσματα από πρόσφατη έρευνα πεδίου σε δείγμα κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα (1/3)

Η πρόσβαση σε χρηματοδότηση είναι προβληματική για μια σειρά από παράγοντες:

Συνολική κατάσταση του τραπεζικού συστήματος (κοινά προβλήματα με μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις)

Μη προσαρμοσμένα προϊόντα και υπηρεσίες (όροι και ύψη τραπεζικών δανείων)

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις θεωρούνται υψηλού ρίσκου - αδυναμία κατανόησης των επιχειρηματικών μοντέλων

Μικρή/ανεπαρκής ζήτηση για προϊόντα & υπηρεσίες των ΚΕ (χαμηλή αναγνωρισιμότητα)

Εύθραυστη αγορά - σχεδόν μηδενική πρόσβαση σε δημόσιες συμβάσεις

Μικρά ίδια κεφάλαια και μειωμένη ρευστότητα

Ανδεικτικά αποτελέσματα από πρόσφατη έρευνα πεδίου σε δείγμα κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα (2/3)

Μία στις δύο κοινωνικές επιχειρήσεις (53,4%) εκτιμά ότι οι χρηματοδοτικές της ανάγκες τα επόμενα 1-5 χρόνια δεν θα ξεπεράσουν τις 30.000 €

Μία στις πέντε κοινωνικές επιχειρήσεις δηλώνει ότι για να αναπτύξει το επιχειρηματικό της σχέδιο στα επόμενα 1-5 χρόνια θα χρειαστεί μεταξύ 35.000 € και 80.000 €

Η ερευνητική ομάδα διαπίστωσε ότι μία στις δύο κοινωνικές επιχειρήσεις που εξετάστηκαν (48%) δεν ήταν σε θέση να εκτιμήσουν σωστά τις απαιτήσεις του επιχειρηματικού τους μοντέλου και να υπολογίσουν με σχετική ακρίβεια τις χρηματοδοτικές τους ανάγκες

Οι εκτιμήσεις τους για το κεφάλαιο που απαιτείται προσδιορίζονται από τις βραχυχρόνιες/άμεσες ανάγκες για να παραμείνουν στην αγορά (και σπανιότερα για να έχουν να ελάχιστο εισόδημα).

Ανδεικτικά αποτελέσματα από πρόσφατη έρευνα πεδίου (3/3)

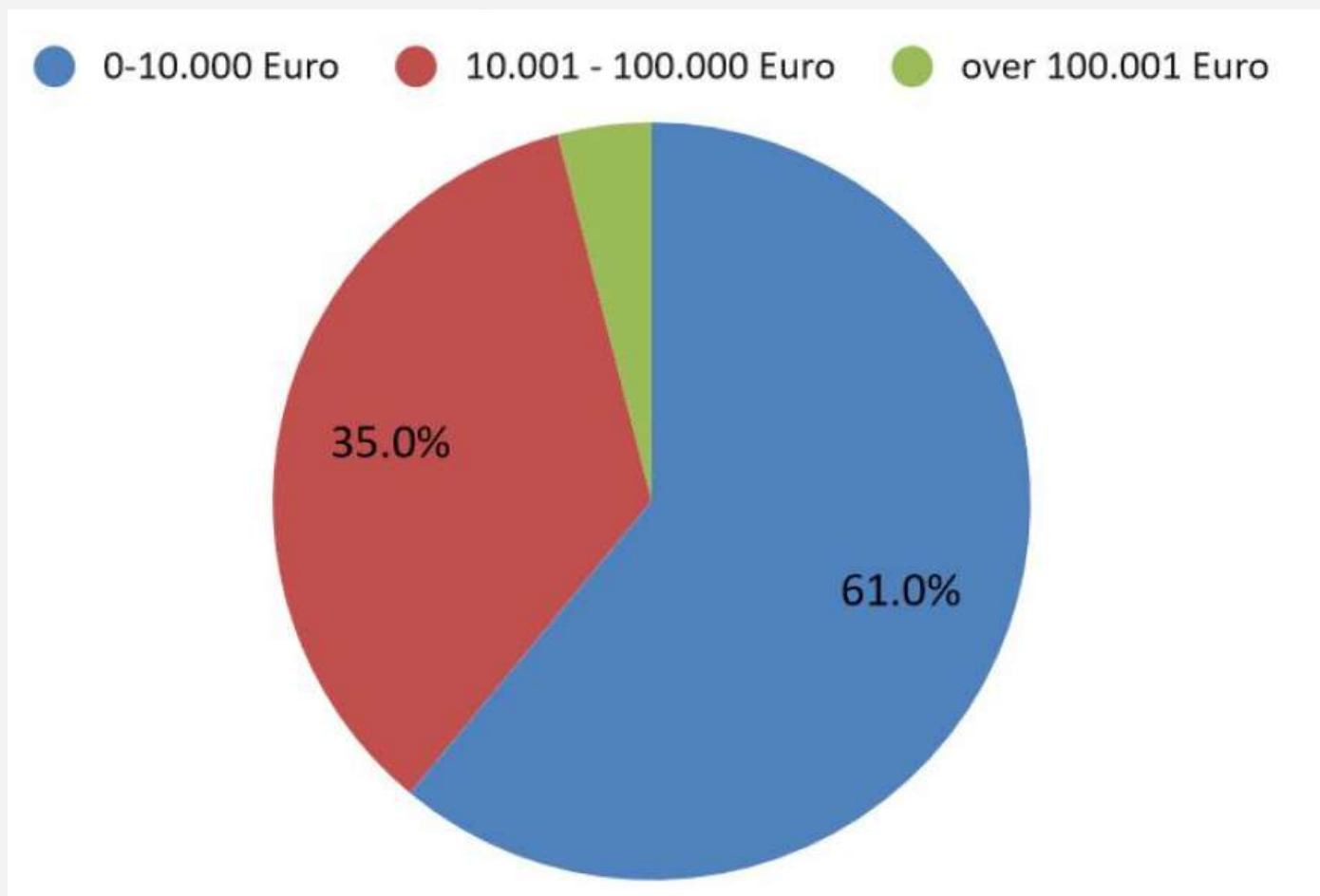
Οι κοινωνικές επιχειρήσεις θα περίμεναν ουσιαστική βοήθεια κυρίως από έναν εξειδικευμένο χρηματο-οικονομικό οργανισμό (ιδανικά μέσα από την ΚΟ) που θα αναγνωρίζει την έννοια και τους στόχους της ΚΟ&ΚΕ.

Αμέσως μετά βλέπουν την διοίκηση/τοπική αυτοδιοίκηση (κυρίως μέσω άμεσων ενισχύσεων και όχι μέσω δημόσιων συμβάσεων)

Τέλος, βλέπουν εξαιρετικά δύσκολη την πρόσβαση σε συμβατικές τράπεζες και χρηματοδοτικά εργαλεία (όπως τα γνωρίζουν - με ευρεία στόχευση)

Ανταρσία για ενεργειακές κοινότητες (7/12/2020 – Electra coop)

Ανταρσιαστικό Κεφάλαιο

Θεματικές περιοχές

Κυκλική
Οικονομία και
Περιβάλλον

Ψηφιακός
Μετασχηματισμός
και Έξυπνες
Πόλεις

Υγεία

Εκπαίδευση

Πολιτιστική
Κληρονομιά και
Δημιουργική
Βιομηχανία

Φτώχεια

Μετανάστευση

Αστική Ανάπλαση

Εργασία και
Ποιότητα ζωής

This project has received financial support from the European Union Programme for Employment and Social Innovation (EaSI) (2014-2020) and the European Social Fund under Grant Agreement VPI/2020/010/0139. For further information please consult: <http://ec.europa.eu/social/easi> and <http://ec.europa.eu/esf>

Παράγοντες Ανάπτυξης και Ανασταλτικοί Παράγοντες

Θαλαρό Οικοσύστημα
Προτεραιοποίηση στις
Ευρωπαϊκές Πολιτικές
Θεματική και Γεωγραφική
Διασπορά
Ύπαρξη κάποιων Ισχυρών
Ηγετικών Φορέων
Ύπαρξη εργαλείων Πολιτικής
Ενδιαφέρον από Ιδρύματα (και
CSR)

Περίπλοκο και κατακερματισμένο
ρυθμιστικό πλαίσιο
Έλλειψη ενημέρωσης και γνώσεων για
την ΚΚ και τους δρώντες σε αυτήν
Χαμηλή προτεραιοποίηση στην πολιτική
ατζέντα σε εθνικό και τοπικό επίπεδο
Ανεπαρκής δικτύωση και μειωμένη
κουλτούρα συνεργασιών
Έλλειψη χρηματοδότησης, ασθενείς
χρηματοροές και αυξημένα διοικητικά
βάρη
Έλλειψη Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης
σε Εθνικό και Τοπικό επίπεδο

ESF+ support to social innovation

Το ΕΚΤ+ συνεχίζει να υποστηρίζει την Κοινωνική Καινοτομία με πολλαπλά μέτρα, και **ζητήθηκε από τα Κράτη Μέλη να πράξουν το ίδιο μέσα από τα εθνικά τους προγράμματα**

Δράσεις σε Ευρωπαϊκό Επίπεδο

- 197 εκ. € σε διακρατικά έργα
- Ευρωπαϊκό Κέντρο Κοινωνικής Καινοτομίας
- **Εθνικά Κέντρα Κοινωνικής Καινοτομίας**
- Διακρατική πλατφόρμα συνεργασίας & βάση δεδομένων έργων
- Πυλώνας EaSI μέσα στο ΕΚΤ+ για χρηματοδοτήσεις

Η Κοινωνική Καινοτομία είναι διατομεακό/διαταμειακό ζητούμενο (cross-cutting issue) σε πληθώρα προγραμμάτων της ΕΕ

This project has received financial support from the European Union Programme for Employment and Social Innovation (EaSI) (2014-2020) and the European Social Fund under Grant Agreement VPI/2020/010/0139. For further information please consult: <http://ec.europa.eu/social/easi> and <http://ec.europa.eu/esf>

Co-funded by

ονική & Αλληλέγγυα Οικονομία → Ο φυσικός χώρος παραγωγής Κοινωνικής
τομίας

ΑΟ παράγει ΚΚ ακόμη & χωρίς δημόσιες πολιτικές

δημόσιες πολιτικές δεν μπορούν να προωθήσουν την ΚΚ χωρίς την ΚΑΟ

σήμερα

ις 2 στα 10 εγχειρήματα έχουν λάβει χρηματοδότηση από (εθνικούς) δημό
ους

ρίσκονται τα κενά; (I) (Βιβλίο συνταγών για την κοινωνική οικονομία, 2019)

γηση του τι υπάρχει ήδη στην αγορά τονίζει κενά και ευκαιρίες. Τα κενά εμπίπτουν στις ακόλουθες κατηγορίες:

Προσέων:

νώσεων και δεξιοτήτων είναι από τα κυριότερα εμπόδια πλευρά των αποδεκτών των επενδύσεων, όταν οι εις Κ.Α.Ο. δεν μπορούν να οικοδομήσουν ένα ατικό μοντέλο ή να εκτελέσουν αποτελεσματικά τις ότητές τους.

α εμφανιστεί και από την πλευρά των επενδυτών, καθώς ομομηθευτές κοινωνικής χρηματοδότησης δεν κατανοούν ονικούς στόχους και τα εργαλεία μέτρησης των δυνητικών ν και έτσι θέτουν μη ρεαλιστικές προσδοκίες.

όποιοι επίτευξης προόδου

κενά μπορούν να καλυφθούν με πολλούς τρόπους,

θα μπορούσε να οδηγήσει σε πιθανές λύσεις ή σε

χή στην αγορά:

ύση σε εμπειρογνώμονες και οργανισμούς στήριξης για νεργαστούν με επενδυτές·

ουργία συνεργασιών που να προσφέρουν τις δεξιότητες

είπουν · και

3. σχεδιασμός και εφαρμογή ενός προγράμματος ενδυνάμικανοτήτων.

Χρηματοδοτικό χάσμα: δηλαδή η έλλειψη επαρκούς χρηματοδότησης για την κάλυψη των αναγκών της αγοράς έλλειψη ορισμένων τύπων χρηματοδοτικών προϊόντων ευνοϊκών συνθηκών

Ένα χαρακτηριστικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι αγο κοινωνικής χρηματοδότησης είναι η «κοιλιάδα του θανάτο δηλαδή η έλλειψη επενδύσεων για την ίδρυση ή την εδραίω επιχειρήσεων.

Ρυθμιστικό κενό: Το ρυθμιστικό κενό σημαίνει συνήθως ό κάποιο κομμάτι από το ρυθμιστικό πλαίσιο, που μπορεί απ επιβραδύνει την ανάπτυξη της αγοράς ή μπορεί και να είναι αποτρεπτικό.

* μια επιπλέον κατηγορία θα μπορούσε να είναι το «κενό ζ για τις υπηρεσίες ή/ και τα προϊόντα των κοινωνικών επιχει σε δημόσιες ή ιδιωτικές αγορές»

Χρηματοδότηση ως εργαλείο...που λειτουργεί σε δεδομένο χώρο, συνθήκες...και στόχευση!

Υπάρχουν οι αναγκαίοι ορισμοί, γλώσσα επικοινωνίας και πλαίσια συνεργασίας

Υπάρχει ξεκάθαρη εικόνα της «αγοράς» και της δυναμικής της (όπως επίσης των ατελειών και ελλείψεών της)

Πώς (αυτο) οργανώνεται ο χώρος ώστε να υπάρχουν τα καλά παραδείγματα

Ταυτότητα και αναγνωρισιμότητα!

να λειτουργήσει αποτελεσματικά μια κοινότητα κοινωνικής χρηματοδότησης

άλυση και κατανόηση των χαρακτηριστικών που απαιτεί το πεδίο

τιάζει στην από τα κάτω ανάπτυξη του (και δυνητικά υποβοηθείται στοχευμένα από
μόσιους πόρους)

νδέεται και αναπτύσσει συνέργειες με τα συμβατικά εργαλεία (εγγυήσεις/ δανειοδοτήσεις)

αφανείς και συμμετοχικές διαδικασίες

να λειτουργήσει αποτελεσματικά μια κοινότητα κοινωνικής χρηματοδότησης

ίσχυση της ζήτησης

ροχευμένα/εξατομικευμένα εργαλεία (για να διασφαλίζεται η κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών σε κάθε στάδιο ανάπτυξης)

πιτρέπει την πρόσβαση στην κατάλληλη χρηματοδότηση (και όχι να προσανατολίζει την επένδυση στις ανάγκες του χρηματοδότη)

νεργασία για να μην υπάρχουν επικαλύψεις και να επιτυγχάνεται συμπληρωματικότητα

αθέσιμοι πόροι και φορείς χρηματοδότησης

δυασμός διαφορετικών εργαλείων (ενισχύσεις, δάνεια, εγγυήσεις)

Άμεσες ενισχύσεις είναι αναγκαίες (φιλανθρωπικά κεφάλαια και φαίνεται ότι θα υπάρχουν και από την τριτογενή διοίκηση & περιφερειακή με αξιοποίηση κοινοτικών πόρων).

Η ευρωπαϊκή (και όχι μόνο) εμπειρία έχει δείξει ότι οι (χωρίς στόχευση) άμεσες ενισχύσεις:

δεν λειτουργούν εξαρτήσεις

αποκτώνται πιο εύκολα από όσους γνωρίζουν τη διαδικασία και όχι από αυτούς που την έχουν ανάγκη περισσότερο,

προσανατολίζουν τη δουλειά των επιχειρημάτων στην ενίσχυση και όχι στην κοινωνική ανάγκη για την οποία λειτουργήθηκαν

επενδύονται σε συγκεκριμένα προγράμματα ενίσχυσης επιχειρηματικότητας και επενδύσεων (αναπτυξιακός νόμος, ταμείο επιχειρηματικότητας)

επενδύονται σε εταιριστικές τράπεζες ☹️

επενδύονται σε αλεία μικροχρηματοδοτήσεων (κυρίως μέσω των ΣΤ)

GR - συνεταριστικό ταμείο εγγυήσεων για την πρόσβαση ΚΟ/ΚΕ σε δάνεια από το τραπεζικό σύστημα

Ο ρόλος της (αυτο)διοίκησης

Ευρωπαϊκό επίπεδο η κεντρική και περιφερειακή/τοπική αυτοδιοίκηση αναλαμβάνει νέους ρόλους (πέρα από το να νομοθετεί ή να θέτει κανόνες, να χρηματοδοτεί και να αναπτύσσει πολιτικές)

Συντονίζει τα ενδιαφερόμενα μέρη
Σχεδιάζει και προσφέρει ενδεδειγμένες υπηρεσίες
Βοηθά στη διάχυση καλών πρακτικών
Αγοράζει υπηρεσίες και επιλέγει προμηθευτές

Για να γίνει αυτό αποτελεσματικά απαιτείται εξίσου

Η υποστήριξη της θεσμικής ανάπτυξης των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας, αλλά και

Αντίστοιχη θεσμική εξέλιξη της (αυτο)διοίκησης

Πακτικά τι σημαίνει αυτό...

Δεν υπάρχουν εμπόδια στην πρόσβαση στη δημόσια χρηματοδότηση και στις σχετικές υπηρεσίες υποστήριξης

Ανάπτυξη «κοινής γλώσσας» μεταξύ προσφοράς/ζήτησης ώστε να είναι κατανοητή η στόχευση και οι ανάγκες και των δύο μερών *(αλλά και του ιδιαίτερου τρόπου που έχουν επιχειρήσεις της ΚΑΟ να προωθούν το δημόσιο συμφέρον και την θετική κοινωνική αλλαγή)*.

Βελτίωση των όρων και προϋποθέσεων πρόσβασης σε δημόσιες συμβάσεις. Αυτό συνδέεται τόσο με την εκπαίδευση του «αγοραστή» ώστε να γνωρίζει πώς η δημόσια δαπάνη μπορεί να έχει καλύτερα (και βιώσιμα) αποτελέσματα, όσο και με την αναδιατύπωση των κανόνων που δεν επιτρέπουν την πρόσβαση των επιχειρήσεων της ΚΑΟ σε δημόσιες συμβάσεις (πχ μεγάλα συμβόλαια, υψηλές εγγυητικές, καθυστερήσεις στις (απο)πληρωμές, απουσία κοινωνικών αναφορών, κλπ)

Κοινών Επιχειρείν

Η Κοινωνική Επιχειρηματικότητα στην Πράξη

Ευχαριστώ για την προσοχή σας !

28 - 29 Μαΐου 2022, Ηράκλειο, Κρήτη